सुस्वागतम्

मराठी अध्यापन पध्दती

डॉ. वसुंधा विनोद देव

घटक 7 वा

मूल्यमापनाची साधने

अ) घटक चाचणी

इतर साधने –

मुलाखत

प्रश्नावली

पडताळासूचि

पद्निश्चयन श्रेणी

समाजमिती तंत्र

मुलाखत

1. विद्यार्थ्यांची मुलाखत घेऊन अभिव्यक्ती क्षमता व भाषिक कौशल्याचे मूल्यमापन करणे.
2. दुसऱ्या अर्थाने विद्यार्थ्यांने दुसऱ्याची मुलाखत घ्यावयास सांगणे व मूल्यामापन करणे.

प्रश्नावली

व्यक्तीचे छंद अभिवृत्ती, इच्छा आकांक्षा इत्यादी बाबत माहिती गोळा करण्याचे साधन.

व्याख्या : गुड व हॅट

प्रश्नावली म्हणजे असे प्रपत्र की ज्यामधील प्रश्नाना प्रतिसाद कमी स्वतः उत्तरे लिहून देतो.

प्रश्नावलीचे प्रकार

बध्द प्रश्नावली :

- होय किंवा नाही ही दोनच संभाव्य उत्तरे असणारी प्रश्नावली.
- कमी वेळात उत्तर देता येतात.
- प्रश्नात वस्तुनिष्ठता आणता येते.
- महितीचे सारणीयन सहज शक्य आहे.

प्रश्नावलीचे प्रकार

- मुक्त प्रश्नावली :
- प्रतिसादकास स्वतःचे विचार मत व म्हणणे मांडता येते
- सारणीयन करणे अशक्य.

पडताळासूची

विद्यार्थ्यांची विशिष्ट गुण पात्रता कौशल्य, अपेक्षित वर्चन कल्पना इ. आढळतात किंवा नाही निरीक्षणावर आधारित असणारे साधन.

अभ्यासविषयक सवयी

निरीक्षण करावयाचे घटक	विद्यार्थ्यांची नावे				
	अ	ब	क	ड	इ
1. गृहपाठ वेळेवर करतो. 2. लिहतांना खाडातोड करीत नाही. 3. वाचनानंतर मनन करतो. 4. संदर्भ पुस्तकांचा उपयोग करतो. 5. इतरांच्या मदतीशिवाय अभ्यास करतो.					

पदनिश्चयन श्रेणी

- पडताळा सूचीचाच एक प्रकार
- ज्या प्रमाणात क्षमतेचा अंश आहे ते दाखविण्याची व्यवस्था.
- क्रमांकित पदनिश्चयन श्रेणी – ज्यांची श्रेणी किंवा पातळी निश्चित करायची असते त्या संबंधित विधानासमोर त्या श्रेणीसंबंधीचा संकेत किंवा कोड दिला जातो.

ओळखा बरे तंत्र

1. विधाने दिलेली असतात.
2. वर्गातील मुलांना लागू पडेल असे विधान असते.
3. वर्णनाप्रमाणे जी मुले असतील त्यांची नावे त्या विधानापुढी लिहायची असतात.
4. अनेक विद्यार्थ्यांना देण्यात येते.

उदा. वर्गात सतत उशिरा येणारा वर्गात समायोजन साधणारा.

समाजमिती साधने

- मानसशास्त्रीय सरचनेचा अभ्यास
- समूहातील व्यक्तीचे परस्पर संबंध, त्यांची वृत्ती, मूल्ये इतरांचा स्वीकार, अस्विकार, प्रत्येकांची भूमिका इ. परस्पर संबंध विषयक बाबींचा अभ्यास करता येतो.

समाजमिती साधनाचे प्रकार

- सामाजिक आंतरश्रेणी :– बोगार्ड इ. एम. हयांनी विकसित केलेली श्रेणी.
- स्वीकार्य ते अस्वीकार्यपर्यंतची विधाने देऊन प्रत्येक विधानाची श्रेणी निश्चीत करण्यात सांगण्यात येते. प्रतिसादावरून व्यक्ती व्यक्ती मधील परस्पर संबंधचा शोध घेतला जातो.

- उदा.1. केशवबरोबर काम करणे मला अत्यंत आवडते.
- 2. केशवबरोबर काम करायला मला आवडते.
- 3. केशवबरोबर काम करण्यास माझी हरकत नसते.
- 4. केशवबरोबर काम करणे त्रासदायक होते.
- 5. केशवबरोबर काम करणक मला अशक्य वाटते.

समाजमिती साधने

- हयु हॉटशॉर्न व मार्क मे यांनी विकसित केलेले तंत्र हयात लक्षणांनी यादी देण्यात आली असते व त्या लक्षणासमोर व्यक्तीचे नाव लिहण्यास सांगण्यात येते.

लक्षणे	व्यक्तीचे नाव
1. व्यक्ती कामचुकार आहे. 2. व्यक्ती प्रामाणिक आहे. 3. व्यक्ती कष्टाळु आहे.	

संप्रेषण आलेख

- समूहातल व्यक्ती जे बोलतात, संप्रेषण करतात त्याचे मापन करण्यात येते.
- एका संपूर्ण सलग विधानास खूण करण्यात येते.
- विशिष्ट कालावधीत कोणती व्यक्ती कितीदा बोलणी हयाचे मापन करण्यात येते.
- स्मूहातील व्यक्तीच्या व्यक्तीमत्त्वावर तर प्रभाव पडतोच शिवाय समूहातील भाषिक आंतरक्रियावर प्रकाश पडतो.

समाजमिती

- समुहातील व्यक्तीत आपआपसातल आकर्षण अथवा तिरररस्काराच्या भावनेचे मापन.
- विविध विधाने देउन प्रतिसादकास नावे नोंदवण्यिास सांगण्यात येते.
- उदा.तुला कुणाबरोबर अभ्यास करावयास आवडेल?

धन्यवाद !